

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

FORUM ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Γ΄

ΣΤΗΡΙΞΗ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

4 Μαρτίου 2016

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ

- 1. ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ**
- 2. ΕΥΡΩΠΑΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΜμΕ**
- 3. ΑΝΑΓΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΜμΕ**
- 4. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΜμΕ**

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Με την Απόφαση υπ' αριθμόν 12011/39/02.02.2016 της Υφυπουργού Οικονομίας Ανάπτυξης και Τουρισμού αρμόδιας για θέματα Βιομηχανίας και Θ.Τζάκρη, συστήθηκε το «Συντονιστικό Συμβούλιο Βιομηχανικής και Επιχειρηματικής Πολιτικής με την επωνυμία - Φόρουμ Βιομηχανίας», το οποίο λειτουργεί υπό την εποπτεία της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού.

Το «Φόρουμ Βιομηχανίας» αποτελεί συντονιστικό όργανο για θέματα βιομηχανικής και επιχειρηματικής πολιτικής και έχει αποκλειστικά γνωμοδοτικό και συμβουλευτικό χαρακτήρα. Λειτουργεί ως βασικό υποστηρικτικό εργαλείο για την επεξεργασία, τη διαμόρφωση και την υποβολή προτάσεων και θέσεων προς την πολιτεία, με στόχο την άμεση ανάκαμψη και ανάπτυξη της μεταποιητικής και επιχειρηματικής δραστηριότητας στη χώρα.

Το «Φόρουμ Βιομηχανίας» επεξεργάζεται και εισηγείται μέτρα, δράσεις και ενέργειες για την εφαρμογή των κατάλληλων πολιτικών και στρατηγικών επιλογών της διοίκησης στην αναπτυξιακή πορεία της εθνικής οικονομίας.

Σκοπός του «Φόρουμ Βιομηχανίας» είναι ο συντονισμός όλων οικονομικών, κοινωνικών και παραγωγικών εταίρων της χώρας που αναπτύσσουν και υλοποιούν δράσεις που στοχεύουν στην επανάκαμψη της παραγωγικής βάσης της βιομηχανίας και της μεταποιητικής επιχείρησης. Στα πλαίσια αυτά επεξεργάζεται και προτείνει πολιτικές για τη βελτίωση των δομών παραγωγής και παραγωγικότητας, για τον εξορθολογισμό των δημόσιων δαπανών στα έργα αναπτυξιακού χαρακτήρα, για την εφαρμογή σύγχρονων πρακτικών και μεθόδων στην επιχειρηματικότητα, την καινοτομία, την ανταγωνιστικότητα, τη συνεργατικότητα και την εξωστρέφεια των επιχειρήσεων.

Το «Φόρουμ Βιομηχανίας» συντονίζεται και λειτουργεί υπό την επιμέλεια της πενταμελούς «Συντονιστικής Επιτροπής», υπό τον Γενικό Γραμματέα Βιομηχανίας και την οργανωτική υποστήριξη 4μελούς ομάδας που αποτελείται από εκπρόσωπο-συντονιστή του Γενικού Γραμματέα Βιομηχανίας και τρία (3) στελέχη των υπηρεσιών της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας.

Η Επιτροπή υποστηρίζεται από έξη (6) Τομεακές Ομάδες Εργασίας, προκειμένου να διαμορφώσει και να συμβάλλει μέσω των εισηγήσεών τους, στην εκπόνηση ενός ολοκληρωμένου πλαισίου προγραμματικών άμεσων και μεσοπρόθεσμων προτάσεων για τον αναπτυξιακό σχεδιασμό της χώρας στον τομέα της μεταποίησης και των συναφών προς αυτή υπηρεσιών. Το θεματικό αντικείμενο των Ομάδων Εργασίας αφορά :

- Τους Δυναμικούς Κλάδους της βιομηχανίας
- Τη Βιομηχανία και Καινοτομία
- Την στήριξη Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων
- Την εξοικονόμηση Ενέργειας
- Τα Χρηματοδοτικά Εργαλεία, και
- Το Επιχειρηματικό Περιβάλλον

Ομάδα Εργασίας «Στήριξη Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων»

Έργο της Ομάδας είναι:

- Να προσδιορίσει τα άμεσα μέτρα για την οργανωτική και τεχνολογική υποστήριξη των μικρομεσαίων μεταποιητικών επιχειρήσεων, οι οποίες αποτελούν την πλειοψηφία της παραγωγικής βάσης της χώρας.
- Να εντοπίσει τα διοικητικά και γραφειοκρατικά εμπόδια στην λειτουργία και την οικονομική επιβίωση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων καθώς και να προτείνει μέτρα για την άμεση άρση αυτών ή για την απαλλαγή μικρομεσαίων επιχειρήσεων από εμπόδια φορολογικού ή τεχνικού χαρακτήρα.
- Να αναζητήσει τους τομείς των ΜΜΕ που κατέχουν έναν ιδιαίτερα εξωστρεφή χαρακτήρα και αντιστάθηκαν στον διεθνή ανταγωνισμό στη διάρκεια της οικονομικής κρίσης της τελευταίας πενταετίας.
- Να εντοπίσει τομείς με συγκριτικά πλεονεκτήματα και να καθορίσει μέτρα για την ενδυνάμωση της παραγωγικής δραστηριότητας και μέτρα για περαιτέρω ανάπτυξη της μικρομεσαίας μεταποιητικής επιχειρηματικότητας.
- Να εξετάσει δράσεις για αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού μικρομεσαίων επιχειρήσεων και δράσεις για την απασχόληση ανενεργού εξειδικευμένου τεχνικού προσωπικού.

Στις εργασίες της Ομάδας συμμετείχαν :

(1) Ο κ. Ζ. Μαυρούκας, Γενικός Διευθυντής Βιομηχανικής και Επιχειρηματικής Πολιτικής της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας και Απεσταλμένος στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο των ΜμΕ για την Ελλάδα (SME Envoys for Greece), με αναπληρώτρια την κα. Αθ. Πνευματικάτου, Προϊσταμένη του Τμήματος της Διεύθυνσης Στήριξης ΜμΕ

(2) Ο κ. Ι. Πλεμμένος, Βοηθός του SME Envoys (SERPA), υπάλληλος της Διεύθυνσης Στήριξης ΜμΕ της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας

(3) Ο κ. Π. Πρωτοπαπαδάκης και η κα Τζ. Κοντίνη, εκπρόσωποι της Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδος (ΓΣΕΒΕΕ)

(4) Ο κ. Ι. Μητσός, εκπρόσωπος του Συνδέσμου Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (ΣΕΒ)

(5) Οι κ.κ. Αθ. Σαββάκης και Ι. Σταύρου, εκπρόσωποι του Συνδέσμου Βιομηχανιών Βορείου Ελλάδας (ΣΒΒΕ)

(6) Ο κ. Β. Γεωργόπουλος, με αναπληρωτή τον κ. Ν. Κοτσώνη, εκπρόσωπος του Συνδέσμου Βιομηχανιών Πελοποννήσου και Δυτικής Ελλάδος (ΣΒΕΠΔΕ)

(7) Ο κ. Δ. Μαθιός, εκπρόσωπος του Συνδέσμου Βιομηχανιών Αττικής Πειραιώς (ΣΒΑΠ)

(8) Ο κ. Ι. Πετρολέκας, με αναπληρωτή τον κ. Π. Σαράντο, εκπρόσωπος του Συνδέσμου Βιομηχανιών Θεσσαλίας και Κεντρικής Ελλάδας

(9) Η κα. Θ. Παπανικολάου, εκπρόσωπος του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

(10) Η κα. Γ. Σκίντζη, εκπρόσωπος του Κέντρου Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (ΚΕΠΕ)

(11) Οι κ.κ. Γ. Παπαχαραλάμπους και Γ. Μπουτίνας, εκπρόσωποι της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝΠΕ)

(12) Ο κ. Μ. Καραμπίνης, εκπρόσωπος του Ελληνικού Συνδέσμου Βιοτεχνών - Βιομηχάνων Υποδημάτων και Εξαγωγέων και του Συνδέσμου Κατασκευαστών Ετοιμών Ενδυμάτων

(13) Ο κ. Αλ. Οικονομίδης, ως εμπειρογνώμονας

(14) Ο κ. Ν. Κουδούνης, Πρόεδρος του Συνδέσμου Βιομηχανιών Στερεάς Ελλάδας (ΣΒΣΕ)

(15) Ο κ. Δ. Παϊταρίδης, εκπρόσωπος του Ινστιτούτου Εργασίας της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδος (ΙΝΕ-ΓΣΕΕ)

(16) Ο κ. Π. Αγνιάδης, με αναπληρωτή τον κ. Δ. Αδάμ, εκπρόσωπος της Κεντρικής Ένωσης Επιμελητηρίων Ελλάδας (ΚΕΕΕ)

Τις εργασίες της Ομάδας συντόνισε ο εκπρόσωπος του Γενικού Γραμματέα Βιομηχανίας κ. Π. Πέτρου και τη Γραμματειακή υποστήριξη στις εργασίες της Ομάδας παρείχε η κα Μ. Μητρομάρα, υπάλληλος της Διεύθυνσης Στήριξης Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας.

1. ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

(α) Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ) αποτελούν σύμφωνα με τεκμηριωμένα στοιχεία το 99.9% του συνόλου των επιχειρήσεων της χώρας (690,000 επιχειρήσεις). Εξ αυτών το 96.7% είναι πολύ μικρές επιχειρήσεις (1-9 άτομα), το 2.8% μικρές (10-49 άτομα) και το 0.4% μεσαίες (49-250 άτομα). Οι μεγάλες επιχειρήσεις αποτελούν το 0.1% του αριθμού των επιχειρήσεων της χώρας (400 επιχειρήσεις περίπου). Σημειώνεται ότι σύμφωνα με στοιχεία του ΚΕΠΕ, το 79% των επιχειρήσεων είναι ατομικές (78% πολύ μικρές και μικρές, το 1% μεσαίες) και το 21% έχουν άλλη εταιρική μορφή (ΟΕ, ΕΠΕ, ΑΕ).

(β) Το σύνολο των ΜμΕ πραγματοποίησαν το 2014 κύκλο εργασιών 76 δίσ €, όπου το 38% πραγματοποιήθηκε από ατομικές επιχειρήσεις (32% μικρές και 6% μεσαίες) και το 62% από εταιρείες (18% μικρές και 44% μεσαίες).

(γ) Ως προς την απασχόληση οι πολύ μικρές επιχειρήσεις, καλύπτουν το 58.7% στο σύνολο των εργαζομένων (2,09 εκ), οι μικρές το 17. 3%, οι μεσαίες το 10.9% και οι μεγάλες το 13.1%.

δ) Από το σύνολο των ΜμΕ (690.000), το 8.4% (58.000 επιχειρήσεις) δραστηριοποιούνται στον τομέα της μεταποίησης, το 74% στον τομέα των υπηρεσιών και το 17.6% στον τομέα των κατασκευών.

Ο ρόλος της μεταποίησης στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας μας.¹

Η μεταποίηση είναι ο κύριος χώρος στα πλαίσια του οποίου η επιστημονική γνώση και έρευνα μετατρέπεται σε οικονομικό πλεονέκτημα, ο χώρος όπου η τεχνολογία εξελίσσεται και αποκτά οικονομική αξία. Από τη φύση της, η βιομηχανική παραγωγή χαρακτηρίζεται από υψηλούς ρυθμούς υιοθέτησης τεχνολογικών αλλαγών ενώ ταυτόχρονα αποτελεί βασική πηγή τεχνογνωσίας και καινοτομιών.

Ο πρωταγωνιστικός ρόλος της μεταποίησης στην οικονομική επιτυχία των κρατών δεν εξαντλείται σε θέματα που αφορούν μόνο στην τεχνολογία και την παραγωγικότητα. Η μεταποίηση δημιουργεί ζήτηση για ενδιάμεσα προϊόντα τα οποία παράγονται από άλλες επιχειρήσεις ενώ παράλληλα ανοίγει νέους ορίζοντες για τους επιχειρηματίες που επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν στην παροχή υπηρεσιών προς τους καταναλωτές των (νέων) μεταποιητικών προϊόντων. Πράγματι, έχει υπολογιστεί ότι, **για κάθε 100 θέσεις εργασίας που δημιουργούνται στη μεταποίηση μπορεί να δημιουργηθούν από 60 έως 200 επιπλέον θέσεις εργασίας στην υπόλοιπη οικονομία.** (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2012)

Ακόμη πιο σημαντικό είναι ότι **τα προϊόντα της μεταποίησης είναι στο σύνολό τους διεθνώς εμπορεύσιμα αγαθά.** Με αυτή την έννοια, η μετάβαση μιας οικονομίας, όπως η ελληνική, από την εσωστρέφεια σε ένα νέο παραγωγικό πρότυπο με εξαγωγικό προσανατολισμό, **δεν νοείται χωρίς τη δυναμική παρουσία του τομέα της μεταποίησης.** Όσο πιο εύρωστος είναι ο μεταποιητικός τομέας και όσο πιο ευρύ είναι το φάσμα των προϊόντων που παράγουν οι βιομηχανίες μιας χώρας τόσο περισσότερες ευκαιρίες θα έχει αυτή να βελτιώσει τις εξαγωγικές της επιδόσεις και να υποκαταστήσει εισαγόμενα βιομηχανικά προϊόντα με αντίστοιχα που παράγονται εγχωρίως. Αντίστοιχα περισσότερες

¹ΚΕΠΕ: Εξελίξεις και προοπτικές της μεταποίησης στην Ελλάδα. Ιανουάριος 2016

θα είναι και οι ευκαιρίες για συμμετοχή των εγχωρίως βιομηχανικών μονάδων στις διεθνείς αλυσίδες παραγωγής.

Έχει διαπιστωθεί ότι:

1. υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ του μεγέθους του μεταποιητικού τομέα και του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης,
2. η επιτάχυνση του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης συνοδεύεται από την αύξηση των μεριδίων της βιομηχανίας στο Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν (ΑΕΠ) και την απασχόληση, και
3. οι χώρες με εξαγωγικούς τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας συνήθως απολαμβάνουν ταχύτερους ρυθμούς αύξησης τόσο των εξαγωγών όσο και του ΑΕΠ (Weiss, 2011).

Ο δρόμος που οδηγεί στον τερματισμό της οικονομικής ύφεσης της ελληνικής οικονομίας περνά από την αλλαγή του αναπτυξιακού προτύπου της χώρας και ειδικότερα την αλλαγή της παραγωγικής διάρθρωσης προς όφελος της παραγωγής διεθνώς εμπορεύσιμων αγαθών.

Το συμπέρασμα που προκύπτει από τα παραπάνω είναι απλό: **Η διαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου και αποτελεσματικού προγράμματος εθνικής βιομηχανικής πολιτικής στην Ελλάδα προϋποθέτει γνώση και επίγνωση της κατάστασης που επικρατεί στην ελληνική βιομηχανία. (ΚΕΠΕ, 2016)**

Η κατάσταση των ελληνικών μεταποιητικών επιχειρήσεων

Το 95% των μεταποιητικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα απασχολούν 1 έως 9 άτομα (πολύ μικρές επιχειρήσεις). Οι μικρές επιχειρήσεις (10 - 49 άτομα) είναι 3,7% επί του συνόλου, οι μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις (50 - 249 άτομα) είναι 1%, ενώ οι μεγάλες επιχειρήσεις (πάνω από 250) άτομα είναι μόλις 0,2% επί του συνόλου.

Από το 2010 και μετά ο αριθμός των επιχειρήσεων που εγκαταλείπουν την ενεργό δράση αυξάνεται αλματωδώς. Αυτό είχε ως συνέπεια τη συνολική μείωση των εν ενεργεία μεταποιητικών επιχειρήσεων κατά 27.628 επιχειρήσεις σε ένα διάστημα πέντε ετών. Από 85.004 μεταποιητικές επιχειρήσεις που λειτουργούσαν το 2008, το 2013 λειτουργούσαν μόνο 57.736! Με απλά λόγια, κάτι λιγότερο από το 1/3 των επιχειρήσεων που λειτουργούσε το 2008 τέθηκε εκτός αγοράς το 2013.

Ενώ η απασχόληση στη μεταποίηση το 2008 έφτανε τα 480.000 άτομα, το 2014 ανήλθε στα 320.000 άτομα, επήλθε δηλαδή μείωση κατά 33,86%. Αυτό συνάδει με τη γενικότερη διαπίστωση της ολοένα μειούμενης συμμετοχής της μεταποίησης στην οικονομική δραστηριότητα της χώρας.

Παρά την αρνητική επίπτωση της κρίσης στο σύνολο σχεδόν των μεγεθών της βιομηχανίας, ο συνδυασμός του ποσοστού μείωσης της ΑΠΑ της μεταποίησης (σε σταθερές τιμές) με την αύξηση της συμμετοχής της στο ΑΕΠ της χώρας, υποδηλώνουν ότι η βιομηχανία άντεξε καλύτερα από το σύνολο της οικονομίας. Το ίδιο συμπέρασμα προκύπτει αν συγκρίνουμε το ποσοστό μεταβολής της ΑΠΑ της βιομηχανίας, σε τρέχουσες τιμές, την περίοδο 2009-2014 (-19,30%) με το ποσοστό μεταβολής της ΑΠΑ του συνόλου της οικονομίας (-26,20%)

την ίδια περίοδο. Μετά το 2011, ανάκαμψη παρουσιάζει ο Κύκλος Εργασιών της μεταποίησης. Συγκεκριμένα, από το 2008 έως το 2011, οι πωλήσεις μειώνονται κατά 42% (από 67.035 σε 38.750 εκατ. Ευρώ) ενώ το 2013 ανέρχονται σε 56.478 εκατ. Ευρώ. Εξακολουθούν, επομένως, να είναι μειωμένες σε σχέση με το 2008 αλλά παρουσιάζουν αύξηση 46% ως προς το 2011.

Η διάθρωση της ελληνικής μεταποίησης ως προς την τεχνολογική εξειδίκευση

Οι ελληνικές βιομηχανίες έχουν μια σαφή κατεύθυνση προς τις δραστηριότητες χαμηλής και χαμηλής-μέσης τεχνολογικής εξειδίκευσης. Ειδικότερα, από τα στοιχεία της Eurostat, από τις 57.736 μεταποιητικές επιχειρήσεις που λειτουργούσαν στην Ελλάδα το 2013, οι 53.445 παρήγαγαν προϊόντα λιγότερο σύνθετα. Το ποσοστό των ελληνικών μεταποιητικών επιχειρήσεων μέσης- υψηλής και υψηλής τεχνολογικής εξειδίκευσης είναι μόλις 7,4% και είναι το μικρότερο στην ΕΕ-28.

Η μεγάλη συγκέντρωση της ελληνικής μεταποίησης στην παραγωγή προϊόντων χαμηλής και χαμηλής-μέσης τεχνολογικής εξειδίκευσης (διεθνώς εμπορεύσιμα) δημιουργεί δύο προβλήματα. (ΚΕΠΕ, 2016)

1. Το πρώτο έχει να κάνει με το γεγονός ότι τα προϊόντα αυτά είναι ως επί το πλείστον χαμηλής εισοδηματικής ελαστικότητας ζήτησης.
2. Το δεύτερο έχει να κάνει με το γεγονός ότι αυτά παράγονται από επιχειρήσεις εγκαταστημένες σε χώρες χαμηλού εργατικού κόστους τις οποίες οι ελληνικές επιχειρήσεις δεν δύνανται (και δεν πρέπει) να ανταγωνιστούν.

Οι επιπτώσεις από την οικονομική κρίση από το 2009 και εντεύθεν είναι πολύ σημαντικές και εμφανείς σε όλα τα μεγέθη της ελληνικής βιομηχανίας. Ο αριθμός των επιχειρήσεων μειώθηκε την περίοδο 2008-2013 κατά 32,1% (από 85.000 σε περίπου 58.000 επιχειρήσεις), και οι εργαζόμενοι κατά 33% (από 494.560 σε 332.000) ενώ η ΑΠΑ κατά 33,7% (από 16.794,4 σε 11.135,7 Εκατ. Ευρώ, σταθερές τιμές 2005) την περίοδο 2008-2014. Το ποσοστό συμμετοχής της ΑΠΑ της μεταποίησης στο ΑΕΠ της χώρας έφθασε το 2014 στο 8,3%.² Θα πρέπει πάντως να σημειωθεί ότι το ελάχιστο ποσοστό συμμετοχής διαπιστώνεται το 2010 (7,2%) ενώ στη συνέχεια παρουσιάζεται αύξηση με μέγιστη τιμή ίση με 8,5% το 2013.

Παρατήρηση: Σημαντικό είναι ότι «η μεγάλη πλειονότητα των κλάδων της οικονομίας που διατηρούν τα τελευταία χρόνια σταθερό συγκριτικό πλεονέκτημα εντάσσονται στον τομέα της μεταποίησης, γεγονός που αντανακλά τόσο την ύπαρξη εξαγωγικών δυνατοτήτων σε σημαντικό εύρος μεταποιητικών δραστηριοτήτων, όσο και τη σημασία της μεταποίησης για τις εξαγωγικές προοπτικές της χώρας», σύμφωνα με τον υπολογισμό (ΚΕΠΕ) τριών ευρέως χρησιμοποιούμενων στη διεθνή βιβλιογραφία δεικτών «αποκαλυφθέντος συγκριτικού πλεονεκτήματος», δηλαδή των δεικτών Balassa (1965), Vollrath (1991) και Έντασης Εμπορίου, για την περίοδο της κρίσης (2008-2014).

Η βιομηχανία, παρά την αποβιομηχάνιση που διαπιστώνεται, παραμένει σημαντική για την ελληνική οικονομία. Είναι ο 3^{ος} μεγαλύτερος εργοδότης στη χώρα, περιλαμβάνει το μεγαλύτερο αριθμό επιχειρήσεων με περισσότερους από 100 εργαζόμενους και αρκετές

²ΚΕΠΕ, επεξεργασία στατιστικών στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ

επιχειρήσεις σύγχρονες, διεθνώς ανταγωνιστικές και με σημαντική εξαγωγική δραστηριότητα.

Επομένως, η παραγωγική ανασυγκρότηση της χώρας με στόχο την επανεκκίνηση και αναζωογόνηση της εθνικής οικονομίας, δεν είναι δυνατόν να επιτευχθεί χωρίς την ανάκαμψη της ελληνικής βιομηχανίας και την επανάκτηση και αύξηση του μεριδίου της στο ΑΕΠ. Η ανάπτυξη του βιομηχανικού τομέα αποτελεί αναγκαίο βήμα για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, για την αύξηση της απασχόλησης και των εισοδημάτων, τη δημιουργία σύγχρονων υποδομών και τελικά την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της χώρας στο ευρωπαϊκό και διεθνές περιβάλλον.

2. ΕΥΡΩΠΑΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΜμΕ

Η θέση και ο ρόλος της ελληνικής μεταποίησης στο παγκόσμιο οικονομικό γίγνεσθαι.

Στα πλαίσια της ενασχόλησης με τα τεκταινόμενα γύρω από την παγκόσμια βιομηχανική δραστηριότητα, η UNIDO καταρτίζει ένα δείκτη ανταγωνιστικότητας και συνολικής επίδοσης του τομέα της μεταποίησης για κάθε κράτος-μέλος του ΟΗΕ.

Βάσει του δείκτη αυτού το 2013 η Ελλάδα κατέλαβε την 49^η θέση κάτω από την Ινδονησία, το Μπαχρέιν, την Εσθονία και το Κατάρ. Μάλιστα σε σχέση με το 2010, η Ελλάδα απομακρύνθηκε κατά τρεις επί πλέον θέσεις από το σύνολο των βιομηχανικά αναπτυγμένων οικονομιών. Η υποχώρηση αυτή συνδέεται σε μεγάλο βαθμό με τα όσα συμβαίνουν στην ελληνική οικονομία τα τελευταία χρόνια. (ΚΕΠΕ, 2016)

Οι Ευρωπαϊκές Πολιτικές για τις ΜμΕ εκφράζονται μέσα από την Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία για το «Μικρό Επιχειρείν» (SmallBusinessAct), όπου προσδιορίζεται η σημασία τους για την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής οικονομίας, και καθορίζονται οι δέκα πυλώνες-προτεραιότητες για την ενίσχυση των ευρωπαϊκών ΜμΕ, προκειμένου να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της σύγχρονης εποχής και στο ανταγωνιστικό περιβάλλον που έχει διαμορφωθεί στην ευρωπαϊκή και παγκόσμια αγορά.

Για τα επόμενα χρόνια η στόχευση της ΕΕ και του Δικτύου των Εθνικών Απεσταλμένων για τις ΜμΕ(SMEEnvoynetwork) για την υποστήριξη των ΜμΕ έχει ως προτεραιότητες:

1. Τις πολιτικές για την βελτίωση της πρόσβασης των ΜμΕ στην Ενιαία Ευρωπαϊκή Αγορά και την αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων που αυτή παρέχει.
2. Την προώθηση της ψηφιοποίησης(digitalization) στις ΜμΕ προκειμένου να εκμεταλλευτούν τις δυνατότητες που παρέχουν οι ΤΠΕ.
3. Την ενίσχυση της εξωστρέφειας και της διεθνοποίησης (internationalization) τους, μέσα από αλυσίδες αξίας, δικτυώσεις κλπ.
4. Την βελτίωση της πρόσβασης τους στη χρηματοδότηση, με την αξιοποίηση των νέων σύγχρονων χρηματοδοτικών εργαλείων και την δημιουργία της ενιαίας αγοράς κεφαλαίων.
5. Την βελτίωση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και την προσαρμογή του στις νέες απαιτήσεις και ανάγκες της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας.

3. ΑΝΑΓΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Τα προβλήματα και οι ανάγκες που αντιμετωπίζουν οι ελληνικές μεταποιητικές ΜμΕ λόγω και των ιδιαιτεροτήτων που παρουσιάζουν σε σχέση με τις ευρωπαϊκές ΜμΕ, όπως ήδη αναφέρθηκε στη αρχή, συνοψίζονται ως ακολούθως:

- Λόγω μεγέθους, συγκρότησης και οργάνωσης, αντιμετωπίζουν εντονότερα προβλήματα στη χρηματοδότησή τους από όλες τις πηγές και τα εργαλεία που υπάρχουν διαθέσιμα στη χώρα. Επί πλέον η οικονομική κρίση που σοβεί στην ελληνική οικονομία από το 2009 έχει προκαλέσει εντονότατα προβλήματα επιβίωσης, τα οποία εντάθηκαν σε με τα capitalcontrols.
- Με εξαίρεση ορισμένους (δυναμικούς) τομείς παραγωγικής δραστηριότητας, αδυνατούν να προσαρμοστούν στις σύγχρονες απαιτήσεις και ανάγκες και να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.
- Η κατάσταση γίνεται δυσκολότερη εξ' αιτίας και την έλλειψης σταθερού και φιλικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος, με αποτέλεσμα να βρίσκονται σε πλήρη σχεδόν αδυναμία να συνεχίσουν τη λειτουργία τους και να αναπτύξουν τις δραστηριότητες και τις δυνατότητες που έχουν.
- Αντιμετωπίζουν σημαντικότερα προβλήματα στα θέματα προσωπικού (εκπαίδευση, εξειδικευμένο προσωπικό, επιχειρηματική κατάρτιση κλπ.).
- Μεγάλες δυσκολίες εντοπίζονται στην αξιοποίηση των δυνατοτήτων εθνικών και ευρωπαϊκών προγραμμάτων, στην ενημέρωση την πληροφόρηση κλπ.
- Η συμμετοχή των ΜμΕ σε παραγωγικά δίκτυα και συνεργασίες είναι ιδιαίτερα περιορισμένη.

4. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΜμΕ

4.1. Αντιμετώπιση του θέματος της πρόσβασης των ΜμΕ στη χρηματοδότηση και βελτίωση της ρευστότητας των επιχειρήσεων.

Για την αντιμετώπιση του κρίσιμου θέματος της πρόσβασης των ελληνικών ΜμΕ στη χρηματοδότηση και της βελτίωσης της ρευστότητάς τους, ειδικά υπό τις παρούσες οικονομικές συνθήκες απαιτείται :

1. Η δημιουργία κατάλληλου θεσμικού πλαισίου για νέα εργαλεία στοχευμένα στις ΜμΕ και την επιχειρηματικότητα, όπως οι μικροπιστώσεις (micro-finance), η συμμετοχική χρηματοδότηση (crowdfunding)
2. Η δημιουργία θεσμικού πλαισίου για τη λειτουργία εξειδικευμένης δομής για τη χρηματοδότηση των ΜμΕ (π.χ Ταμείο ή Αναπτυξιακή Τράπεζα για ΜμΕ, ή άλλο ³)
3. Ο συντονισμός σε εθνικό επίπεδο των διαθέσιμων χρηματοδοτικών εργαλείων και συγχρονισμός τους με προγράμματα ενισχύσεων για ΜμΕ⁴
4. Σχεδιασμός ειδικών εργαλείων χρηματοδότησης αναγκών των ΜμΕ μέσω ΕΤΕΑΝ (π.χ. δάνεια για κεφάλαιο κίνησης, εγγυήσεις, Ταμεία συνεπένδυσης, κλπ.)
5. Η ταχεία αποπληρωμή οφειλών προς ΜμΕ για βελτίωση της ρευστότητάς τους, όπως και βελτίωση του φορολογικού συστήματος και προώθηση της εφαρμογής της «δεύτερης ευκαιρίας» στην επιχειρηματικότητα
6. Αλλαγή του χρηματοδοτικού προτύπου με έμφαση σε ανακυκλούμενα χρηματοδοτικά εργαλεία

4.2. Δημιουργία δομών και υποδομών για την ενημέρωση και τη διάχυση των πληροφοριών στις ΜμΕ και την υποστήριξη των αναπτυξιακών τους αναγκών

Ένα από τα πιο ουσιαστικά θέματα που έχουν να αντιμετωπίσουν οι ΜμΕ είναι το έλλειμμα πληροφόρησης και ενημέρωσης στην προσπάθειά τους να αντιμετωπίσουν την κρίση, αλλά και να εισέλθουν σε τροχιά ανάπτυξης. Η δημιουργία κατάλληλων δομών και υποδομών ενημέρωσης και πληροφόρησης, όπως και ο συντονισμός των υπάρχοντων μηχανισμών που λειτουργούν σήμερα, αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για την επιβίωσή τους. Ειδικότερα απαιτείται:

- Ο εκσυγχρονισμός και η αναβάθμιση της λειτουργίας του Εθνικού Παρατηρητηρίου ΜμΕ & Επιχειρηματικότητας για την παροχή έγκυρων και έγκαιρων στατιστικών στοιχείων μέσω μελετών ερευνών για την δημογραφία των ελληνικών ΜμΕ, την πορεία και την εξέλιξή τους κάθε χρόνο, την παρακολούθηση της εφαρμογής των ευρωπαϊκών πολιτικών στη

³ π.χ. μετεξέλιξη ΕΤΕΑΝ σε αποκλειστικό φορέα στήριξης των αναγκών των ΜμΕ.

⁴ Η προκήρυξη π.χ. ενός προγράμματος ή δράσης για τις ΜμΕ, στο πλαίσιο του ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020, να συνοδεύεται από ένα ή περισσότερα εργαλεία, τα οποία θα είναι διαθέσιμα από το ΕΤΕΑΝ ή άλλο φορέα για τη χρηματοδότησή τους .

χώρα για τις ΜμΕ⁵, κλπ., όπως η δημιουργία δομών διαβούλευσης και συντονισμού (υπό μορφή δικτύου) των επιστημονικών φορέων, των παραγωγικών τάξεων, κλπ.

- Η δημιουργία δικτύου υποστηρικτικών & συμβουλευτικών δομών ΜμΕ& επιχειρηματικότητας (π.χ. τυποποίηση-πιστοποίηση, πατέντες, καινοτομία, ευρωπαϊκά προγράμματα, νεοφυείς επιχειρήσεις, ψηφιακές πλατφόρμες, κλπ.), με έμφαση στο διαγνωστικό σκέλος των αναγκών των επιχειρήσεων και στην εξειδικευμένη υποστήριξη τους.
- Η παροχή Ψηφιακών Υπηρεσιών στις επιχειρήσεις, ιδιαίτερα στις ΜμΕ στα θέματα αδειοδότησης, βιομηχανικής χωροθέτησης, εποπτείας της αγοράς, κλπ., μέσω των ιστοσελίδων της ΓΓΒ και της διαδικτυακής πλατφόρμας StartupGreece.
- Υποδομές για τοπική ανάπτυξη.

4.3. Ενθάρρυνση συνεργατικών επιχειρηματικών σχημάτων (αλυσίδες αξίας, clusters, παραγωγικά δίκτυα κλπ.), μέσω προγραμμάτων και δράσεων ενισχύσεων για ΜμΕ

Η επιβίωση και η ανάπτυξη των ελληνικών μεταποιητικών ΜμΕ για τα επόμενα χρόνια, περνά μέσα από την ενθάρρυνση, μέσω προγραμμάτων, πρωτοβουλιών και στοχευμένων δράσεων, σύστασης και ενίσχυσης των συνεργατικών επιχειρηματικών σχημάτων, όπως οι αλυσίδες αξίας, τα clusters, τα παραγωγικά δίκτυα, που ενδυναμώνουν την παρουσία τους τόσο στην εγχώρια, όσο και τη διεθνή αγορά μέσω :

- Της δημιουργίας νέων εμπορεύσιμων προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας (π.χ. Πρόγραμμα ΕΠΑΝΕΚ «Εργαλεία Ανταγωνιστικότητας Νεοφυών και ΜμΕ»)
- Της σύνδεσης επιχειρήσεων & καινοτομίας (π.χ. Πρόγραμμα ΕΠΑΝΕΚ «Καινοτομική Επιχειρηματικότητα»)
- Της Εξωστρέφειας και Διεθνοποίησης (π.χ. Πρόγραμμα ΕΠΑΝΕΚ Εξωστρέφεια Διεθνοποίηση ΜμΕ)
- Της Ψηφιοποίησης των επιχειρήσεων (π.χ. Πρόγραμμα ΕΠΑΝΕΚ «Ευέλικτη Μεταποίηση»)
- Της μείωσης ενεργειακού & περιβαλλοντικού αποτυπώματος (π.χ. Πρόγραμμα ΕΠΑΝΕΚ «Ευέλικτη Μεταποίηση»)

4.4. Βελτίωση δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού

Η βελτίωση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού των επιχειρήσεων, ιδιαίτερα των ΜμΕ, αποτελεί βασική ευρωπαϊκή αλλά και εθνική προτεραιότητα, προκειμένου να βελτιωθούν οι επιδόσεις τους και η ανταγωνιστικότητά τους τα επόμενα χρόνια. Ειδικότερη έμφαση πρέπει να δοθεί :

⁵ Η εφαρμογή τους της Ευρωπαϊκής Πολιτικής για το «Μικρό Επιχειρείν» (Small Business Act), το πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις στις ΜμΕ κλπ.

- Στην Επιχειρηματική Εκπαίδευση και στη δημιουργία κουλτούρας επιχειρηματικότητας σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, με την αξιοποίηση δομών των ΑΕΙ& ΤΕΙ, όπως οι Μονάδες Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας (ΜΟΚΕ) και φορέων εκπροσώπησης επιχειρήσεων για την προώθηση της νεοφυούς καινοτόμου επιχειρηματικότητας στη χώρα.
- Στην αναβάθμιση της Τεχνικής& Επαγγελματικής Εκπαίδευσης για την στελέχωση των επιχειρήσεων με εκπαιδευμένο τεχνικό προσωπικό.
- Στην προσαρμογή δεξιοτήτων επιχειρηματιών και προσωπικού μέσω εξειδικευμένης κατάρτισης στις νέες απαιτήσεις, για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της νέας εποχής και της βελτίωσης της λειτουργίας των επιχειρήσεων στο σύγχρονο ανταγωνισμό.
- Στην εκπαίδευση για ψηφιακές τεχνολογίες σε όλα τα επίπεδα λειτουργίας των επιχειρήσεων (σχεδιασμός προϊόντων, παραγωγή, διακίνηση, εξαγωγές κλπ.) για να βελτιωθεί το «ψηφιακό έλλειμμα» των επιχειρήσεων, ιδίως των ΜμΕ.
- Στην εκπαίδευση ειδικών Ομάδων Πληθυσμού & Εργαζομένων για ανάληψη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, αξιοποιώντας την εμπειρία και τις δυνατότητες τους.
- Στην εκπαίδευση και στην παροχή εξειδικευμένων συμβουλευτικών υπηρεσιών για τα πρότυπα, πατέντες κλπ.

4.5. Κλαδικές παρεμβάσεις

- Ενίσχυση επιχειρηματικών και επενδυτικών πρωτοβουλιών στους εννέα (9) παραγωγικούς κλάδους προτεραιότητας μέσω οριζόντιων και κλαδικών προγραμμάτων και δράσεων .
- Σύνδεση μεταποιητικών ΜμΕ με τουρισμό και πολιτισμό μέσω δικτύων και αλυσίδων αξίας.
- Προώθηση της καινοτομικής νεοφυούς επιχειρηματικότητας, μέσω στοχευμένων παρεμβάσεων και ενισχύσεων.
- Ανάπτυξη και ανάδειξη της ελληνικής χειροτεχνικής παραγωγής (καλλιτεχνική χειροτεχνία) και σύνδεσή της με τον Πολιτισμό και τον Τουρισμό.

4.6. Βελτίωση Υποδομών Ποιότητας και Πνευματικής Ιδιοκτησίας

Οι υποδομές Ποιότητας (Τυποποίηση, Διαπίστευση, Μετρολογία, Πιστοποίηση, Εργαστηριακές Δοκιμές), όπως και αυτές που σχετίζονται με θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας, αποτελούν καθοριστικούς παράγοντες στην επιβεβαίωση της συμμόρφωσης των προϊόντων προς τις ευρωπαϊκές και διεθνείς προδιαγραφές και πρότυπα για την ελεύθερη κυκλοφορία των προϊόντων στην ευρωπαϊκή και διεθνή αγορά. Οι ΜμΕ και ειδικότερα οι ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν πολλές δυσκολίες στην πιστοποίηση και τον έλεγχο των προϊόντων τους , όπως και στην κατοχύρωση ή και χρήση των πατεντών για αυτά. Οι ανάγκες τους ως εκ τούτου είναι αυξημένες και έχουν άμεση

σχέση με την ανταγωνιστικότητά τους, όπως και για την εξαγωγική τους προσπάθεια. Η περιορισμένη γνώση των ελληνικών ΜμΕ, σχετικά με τη χρήση των προτύπων για την τεκμηρίωση της συμμόρφωσης των προϊόντων τους, τις δοκιμές και τους ελέγχους που πρέπει να πραγματοποιήσουν, όπως και για την πιστοποίησή τους προς την ευρωπαϊκή νομοθεσία, αλλά και τη νομοθεσία των άλλων κρατών στα οποία εξάγουν, αποτελεί ουσιαστικό εμπόδιο για την επίτευξη των επιχειρησιακών τους στόχων. Ειδικότερα :

- **Το Εθνικό Σύστημα Ποιότητας –ΕΣΥΠ**, το οποίο αποτελεί τον εθνικό φορέα της χώρας στα θέματα Τυποποίησης, Διαπίστευσης, Μετρολογίας έχει να παίξει καθοριστικό ρόλο στην ενημέρωση, στην πληροφόρηση και κυρίως στην κατάρτιση των ΜμΕ στα θέματα αυτά. Η βελτίωση των υποδομών του, για καλύτερη και πληρέστερη ενημέρωση και πληροφόρηση, όπως και η δημιουργία Πιστοποιημένων Μητρώων Εκπαιδευτών, που θα αναλάβουν την εκπαίδευση και κατάρτιση των επιχειρήσεων αποτελεί ουσιαστική συνδρομή στην βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων τους και στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς τους .
- **Η EBETAM AE** η οποία αποτελεί την εθνική δομή Εργαστηριακών Δοκιμών και Πιστοποίησης Προϊόντων, διαθέτοντας 17 εργαστήρια, θα πρέπει σε συνεργασία με άλλα ιδιωτικά και δημόσια εργαστήρια να δημιουργήσει ένα δίκτυο παροχής υπηρεσιών δοκιμών και ελέγχων μιας στάσης (onestopshop) για την ικανοποίηση των αναγκών των ελληνικών ΜμΕ.
- **Ο Οργανισμός Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας-ΟΒΙ** είναι ο εθνικός φορέας για την κατοχύρωση των εφευρέσεων και την καταχώρηση των βιομηχανικών σχεδίων και υποδειγμάτων καθώς επίσης για θέματα τεχνολογικής πληροφόρησης και μεταφοράς τεχνολογίας, ο οποίος θα πρέπει να αναλάβει ενεργά την ενημέρωση, πληροφόρηση των ΜμΕ στα θέματα αυτά, και όπου απαιτείται να παρεμβαίνει στα θέματα εξειδικευμένης συμβουλευτικής για την ικανοποίηση των αναγκών των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

4.7. Άλλες παρεμβάσεις

- Ευρωπαϊκά Προγράμματα για ΜμΕ (ενημέρωση-πληροφόρηση συντονισμός των φορέων , παροχή συμβουλευτικής στις επιχειρήσεις , κλπ.)
- Δημόσιες Συμβάσεις (αξιοποίηση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων για τις εγχώριες ΜμΕ)
- Εποπτεία& Έλεγχος Αγοράς Βιομηχανικών προϊόντων (ενημέρωση, πληροφόρηση, βελτίωση θεσμικού πλαισίου της Εποπτείας Αγοράς κλπ.)
- Πιστοποίηση Επαγγελματιών

4.8. Παρεμβάσεις προς την Ε.Ε.

- Αναγνώριση του πραγματικού μεγέθους των συνδεδεμένων Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων και απεξάρτησης τους από το μέγεθος των μητρικών τους, υπό την προϋπόθεση ότι η παραγωγική τους διαδικασία δεν αποτελεί συνέχεια της

παραγωγικής διαδικασίας της μητρικής και το παραγόμενο τελικό προϊόν τους είναι τελείως διαφορετικό.

- Αναθεώρηση του τρόπου υπολογισμού του ΑΕΠ των περιοχών που γειτνιάζουν με μεγάλα Αστικά Κέντρα και στα οποία μεταφέρεται μεγάλο μέρος του παραγομένου εισοδήματος σε αυτές, με αποτέλεσμα την απένταξή τους από τον στόχο 2 της ΕΕ, πράγμα που πλήττει ιδιαίτερα τις ΜμΕ.